

SIVILOMBUDET

ÅLESUND FENGSEL
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2024/3207

Deres referanse

Vår saksbehandler
Inga Tollefsen Laupstad

Dato
26.09.2025

Avsluttende brev til Ålesund fengsel

Vi viser til dialog med Ålesund fengsel i forbindelse med oppfølgingen av Sivilombudets besøk til fengselet i september 2024. I brev av 19. mars 2025 ga fengselet tilbakemelding på sin oppfølging av Sivilombudets funn og anbefalinger i besøksrapporten.

I vårt tilsvare 26. mai 2025 ba vi fengselet om ytterligere informasjon om oppfølgingen av ti anbefalinger. Dette besvarte fengselet 1. september 2025.

Samarbeid og helsefremmende arbeid mellom fengselet og helsetjenestene

Sivilombudet merker seg at kommunen, fengselet og helseforetaket har gitt felles svar på sin oppfølging av anbefaling 2 og 10 om samarbeid mellom fengselet og helsetjenestene. Sivilombudet konstaterer at helsetjenestene og fengselet har lagt opp til et styrket samarbeid mellom tjenestene med flere møtepunkter. Vi merker oss flere tiltak i tillegg til de faste møtepunktene, blant annet helsefremmende arbeid knyttet til fysisk aktivitet og sunt kosthold, et styrket fokus på rusmestring, psykisk helse og rehabilitering i fengselshverdagen og generell kompetanseutveksling mellom partene.

Åtte timer utenfor cella og tilgang til dagtilbud for alle

Sivilombudet konstaterer at fengselet har lagt om turnusen for de ansatte og dagsplanen for de innsatte slik at alle innsatte kan være utenfor cella minst åtte timer hver dag. Sivilombudet merker seg også at fengselet har økt kapasiteten på tilbudene til de innsatte, blant annet ved å tilby aktiviteter på «loftet» med miljøarbeider, tilby kurs til faste tider og flere former for sysselsetting. Dette er svært positivt og vil bidra til å redusere risikoen for isolasjonsskader blant de innsatte.

Fengselet har opplyst at det i gjennomsnitt er 88 prosent av de innsatte som benytter seg av tilbudene. Utvidelsen av tilbudet i verksdriften har ført til større interesse blant de innsatte, og per svartidspunktet var det fullt belegg med ni deltakere. Fengselet har videre beskrevet hvordan de følger opp de enkelte innsatte når det gjelder sysselsetting.

Sivilombudet merker seg at det fortsatt ikke er mulig for fengselet å tilby sysselsetting i form av skole eller arbeid for alle de innsatte på full tid. Det er likevel positivt at fengselet nå kan tilby alternative aktiviteter til alle og har lagt til rette for at de innsatte som ikke deltar i

sysselsetting ikke må være låst inne på egen celle. Det er også positivt at fengselet beskriver hvordan de gjennom kontaktbetjentordningen, miljøterapeuten, verksdrift og samarbeid med skole følger opp aktivitetsønskene til hver enkelt innsatt.

Mulighet til fortrolig kontakt med omverdenen

Sivilombudet merker seg videre at det er fem telefoner tilgjengelig for de innsatte, og at tre av disse er trådløse. Fengselet har beskrevet at det er utfordringer med signalene i enkelte av cellene på grunn av murveggene. Sivilombudet har forståelse for dette, men forutsetter at fengselet tilrettelegger slik at de innsatte kan snakke uforstyrret på telefon.

Luftgård med mulighet for fysisk aktivitet og ly for været

Sivilombudet har mottatt bilder av luftgården i fengselet og merker seg at det er etablert overbygg over to av sittegruppene slik at det ly for været, at det er etablert plantekasser og ekstra, fargerike sittebenker. Det er i tillegg etablert et område som skal være røykfritt. Sivilombudet vil berømme fengselet for å ha gjort flere positive endringer innenfor det svært begrensede uteområdet som er tilgjengelig for de innsatte. Det er fortsatt ikke godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, men fengselet opplyser at gymtimer vil gjennomføres utendørs når været tillater det og at det ellers kan tilrettelegges for utendørsaktiviteter ut fra ønsker fra innsatte og tilgjengelige ressurser.

Sivilombudet merker seg at den daglige timen med luft fortsatt er felles for alle innsatte, og oppfordrer fengselet til å bruke luftgården i så stor grad som mulig i løpet av dagen for å sikre at de innsatte får tilgang til så mye frisk luft som mulig.

Styrket arbeid for å redusere risikoen for isolasjonsskader

Sivilombudet merker seg at fengselet har igangsatt en rekke tiltak som kan redusere risikoen for isolasjonsskader, som økt tid utenfor cella, aktiviteter med miljøterapeut på «loftet» og daglig oppfølging av innsatte som selvisolerer. Det er videre positivt at fengselet har fått en egen ungdomsansvarlig. Sivilombudet merker seg at fengselet hadde gjennomført ti sosiale fremstillinger per 29. august 2025, og at fengselet selv hadde ønsket seg flere. Sivilombudet bemerker at det er positivt at antallet sosiale fremstillinger har økt fra året før, og oppfordrer fengselet til å fortsette utviklingen.

Tiltak som sikrer at vedtak om isolasjon treffes med hjemmel i lov og med en konkret begrunnelse

Sivilombudet konstaterer at fengselet har iverksatt flere tiltak for å sikre at vedtak om isolasjon treffes med hjemmel i lov, og med en konkret begrunnelse som viser at lovens vilkår er oppfylt. Det blir gjennomført ukentlig og månedlig internkontroll og de ansatte som skriver vedtak har gjennomført et e-læringskurs.

Sivilombudet merker seg at fengselet ønsker å ansette en felles jurist med Hustad fengsel, men at det er vanskelig å finne midler til dette nå. Sivilombudet vurderer at tilgang til juridisk kompetanse kan være et viktig tiltak både for intern opplæring og for internkontroll, og oppfordrer fengselet til å melde ifra til overordnet myndighet om behovet.

Kunnskapsbaserte forebyggingstiltak for innsatte med forhøyet risiko for selvmord og selvskading

Sivilombudet merker seg at fengselet beskriver flere tiltak som kan være forebyggende, som tidlig kartlegging, tett samarbeid mellom fengselet og helsetjenesten og løpende vurdering av helsetilstanden til de innsatte. Fengselet har beskrevet at ved forhøyet risiko for selvmord eller selvskading, skal tiltak iverksettes i tett dialog med helsetjenesten, og behov for å inkludere spesialisthelsetjenesten skal vurderes fortløpende. Sivilombudet merker seg videre at fengselet ønsker å tilby alle førstebetjenter, fungerende førstebetjenter og miljøterapeuten deltakelse på Vivat-kurs. Dette er også positivt.

Sivilombudet avslutter med dette oppfølgingen. Et eventuelt nytt besøk kan bli gjennomført dersom Sivilombudet vurderer det som hensiktsmessig.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Inga Tollefsen Laupstad
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET
KRIMINALOMSORGEN REGION VEST AVD
ADMINISTRASJON

Postboks 8005 Dep.
Postboks 694
Postboks 694

0030 OSLO
4302 SANDNES
4302 SANDNES